

Hongerwinter 1944

Het was ontzettend koud op de zesde januari 1944 toen een vers menskind het daglicht zag in een dwarsstraat van Rotterdam. Als je het genootschap “Op zoek naar de oorspronkelijke mens” mag geloven dan kies je zelf het leven uit dat je ditmaal op aarde wilt meemaken. De geest zoekt een lichaam uit en vervolgens maakt een nieuw wonderdje van lichaam en geest zich los van de baarmoeder en begint er een leven waarvoor geen programma is gemaakt hoe het zal verlopen. Als het waar is dat een mens meerdere levens leidt, dan is het heel aannemelijk dat wanneer je in je vorige leven een prins bent geweest, of een gebombardeerd Syrië-kindje, je ditmaal wel eens een normaal leven wilt leiden. Het zit nu eenmaal in de mens dat hij alles wil meemaken, dus waarom niet dit leven dat ik gestalte ging geven op die zesde januari?

Persoonlijk ben ik wel geneigd om iets van de theorie van reïncarnatie aan te nemen. Je moet immers ergens in geloven: “Het geloof is vertrouwen zonder zekerheid”.

Wanneer er in die tijd meer condooms waren geweest, de pil of andere voorbehoedsmiddelen, hadden mijn ouders er wellicht voor gekozen om mij pas in 1947 de wereld in te schoppen, in plaats van tijdens die verrekte Hongerwinter, waar we toen met zijn allen in zaten.

In april 1945 had ik naar mijn weten mijn eerste eigenwijze aanpak. Toen de Canadezen overvlogen en voedsel naar beneden gooiden als voorbode dat het praktisch gedaan was met die afschuwelijke oorlog, keken mijn ouders naar wat er buiten gebeurde.

Ik was 1,5 jaar en besefte niet wat er gaande was.
Wel zag ik een pas gezette pot thee op tafel staan.

Daar had ik beter vanaf kunnen blijven, want nadat ik op een stoof geklommen was en via de stoel de tafel bereikte om vervolgens de kokend hete thee over mij heen te trekken, kwam er een herrie in de tent die het geluid van alle vliegtuigen bij elkaar ruimschoots overstemde. Mijn lieve moedertje trok in paniek, met goede bedoelingen, direct de kleren van mijn lijf.

Ze beseftte niet dat ze mij daarmee ook ontvelde. Mijn hoofd, bovenlichaam en armen zagen er niet meer uit. Mijn lichaam was voor 30% verbrand om maar in oorlogstermen te blijven.

In het Gordelweg-ziekenhuis heb ik 6 weken op leven en dood gelegen, maar ik had blijkbaar de wil om te overleven, wat mijn ouders gelukkig ook wel leuk vonden.

Deze eigenschap zou mij later nog vele malen van pas komen.

Ik zag er niet uit. Wel zes keer ben ik in het oude Coolsingel-ziekenhuis door Dr. Raadveld geopereerd voordat ik weer ja en nee kon schudden. Dat was maar goed ook, want nee zeggen in het leven brengt klaarheid in situaties en problemen die je wilt oplossen. Te veel mensen durven geen NEE te zeggen en draaien overal maar omheen. Wees duidelijk en durf nee te zeggen. Het is vele malen beter en het wordt meestal direct geaccepteerd. Omdat je eerlijk bent. Draai er niet omheen en wees duidelijk. Woorden als “misschien” en “proberen” gebruik ik bijna nooit. Met deze woorden kun je alle kanten op, maar ze brengen geen duidelijkheid. Denk zelf maar na over de momenten dat je beter direct NEE had moeten zeggen. Met de voorbeelden die ik zou kunnen geven, zou dit boek dikker worden dan de Bijbel. Dat is niet de bedoeling. Pik eruit wat voor jou belangrijk is.

NEE is één van de mooiste woorden in de Nederlandse taal.

Tot mijn 15e jaar waren mijn ouders heel belangrijk voor mij. Daarna begon ik mijn eigen gedachtewereld te ontwikkelen en ernaar te leven.

Mijn moedertje

Ik hoor veel mensen vaak zeggen: “Ik had de liefste moeder van de wereld.” Ook ik kan dat zeggen. Ze was een bijzondere vrouw, totaal niet zelfzuchtig. Alles wat zij kon geven, aan liefde en vriendschap en

in het bijzonder alle materiële dingen die zij kon weggeven, maakte haar extra bijzonder. Mijn moeder was een schippersdochter, geboren op een zeetjalk die nog zonder motor door heel Nederland zeilde. Zij was van Friese afkomst en kon daarom ook wel eens een stijfkop zijn. Zij was het type van: ‘Als vader het maar naar zijn zin heeft.’ In tegenstelling tot mijn vader heeft zij het woordje NEE nooit gebruikt. Zij wilde met de hele wereld in vrede en liefde leven. Zij gebruikte het woordje JA te pas en te onpas om maar met iedereen goede vrienden te blijven. Als de slager in plaats van het door haar bestelde gehakt, speklappen leverde, dan vond zij dat nog goed ook. Eigenlijk deed zij dit om liefde te krijgen want mijn vader hield weliswaar absoluut van haar, maar kon dit door zijn harde jeugd nooit laten blijken. Was zij ongelukkig? Zij is nooit over het verlies van mijn twee zusjes heen gekomen. Waarom zo’n lief mens op de wereld is gekomen om zoveel leed mee te moeten maken is mij nooit duidelijk geworden. Op deze wereld geboren tijdens zwaar weer op de zeetjalk van haar vader, voor de haven van Colijnsplaat in Zeeland. Opgegroeid zonder moeder die overleed bij de bevalling. Twee kinderen verloren, en ik, die na zes weken voor dood te hebben gelegen, mijn eerste ongeluk ternauwernood overleefde.

Bovendien heeft zij een half leven, na een val, met een open been gelopen. Haar man werd al vroeg invalide waardoor de familie in grote armoede moest leven.

Misschien heeft de balans van het leven er wel voor gezorgd dat de tweede helft van haar bestaan, in ieder geval materieel, veel beter is verlopen.

Een zeer gewaardeerde eigenschap van mijn moeder was dat zij een chef-kok was in het bakken van cakes en taarten. Dat deed zij voor de hele familie, vrienden en kennissen en in het bijzonder voor haar lieve tante To. Als zij nu nog had geleefd had zij zeker mee gedaan aan “Heel Holland bakt”.

De God, waar mijn moeder in geloofde, bestond niet meer voor mij nadat ik voor de eerste keer naar catechisatie was geweest. Daarna liet ik mij bij de Nederlandse Hervormde kerk uitschrijven. Ik geloof op een andere manier. Mijn kinderen, die deels zijn opgevoed door mijn

ouders, hebben de liefste grootouders gehad die zij zich maar konden wensen. Na een lijdensweg van jaren is mijn moeder door een niet te verwijderen tumor in haar keel overleden. Daarvoor al waren de jaren ook niet echt vrolijk door haar toenemende Alzheimer. Bijna dagelijks heb ik haar bezocht in het verpleeghuis. Op het laatst dacht zij dat ik haar man was en als ik dan wegging zei zij altijd: ‘Je laat me toch niet alleen met de kinderen?’ Achteraf zei ik tegen mezelf dat ik haar de laatste jaren nog meer had kunnen bezoeken. Maar je kent dat, werk, werk en nog eens werk. Geen excuus natuurlijk, maar voor velen herkenbaar toch? Mijn lieve moedertje is 84 jaar geworden.

Mijn Vader

Evenals mijn moeder had mijn vader ook een niet zo’n gezellige binnenkomst op deze aardkloot. Hij was nog maar net twaalf jaar toen hij met zijn knapzak ergens op een Rijnkade in Duitsland heel alleen de wereld in werd gestuurd. Zijn vader, die ik nooit heb gekend, kreeg tijdens de start van de oorlog in Rotterdam een bom op zijn kop die hem en zijn schip op de bodem van de Maas deed belanden. Het einde van een zeemansleven. Dat hebben de kroegen geweten, want mijn grootvader stond bekend als groot innemer. Hij had ter waarde van een paar schepen opgezopen, zo wist men te vertellen. Waarschijnlijk was dat de reden waarom mijn vader nooit dronk. Het slaat vaak een generatie over zegt men. Want mijn broer en ik hebben ook al wat tankwagens weggezet. En dat wil ik bepaald niet als een prestatie zien.

Na getrouwd te zijn met mijn moeder zaten zij samen op de vaart. Deze mensen pasten helemaal niet bij elkaar. Tot mijn vader een misstap maakte. Niet in zijn relatie met mijn moeder, want hij viel van de wal met zijn heup op een bolder, met verstrekkende gevolgen. Dit betekende naar “de wal” en wellicht pas na de oorlog weer de vaart op. Dat liep even anders. Hij kreeg een nieuwe plastic heup, moest drie maanden in een gipsbroek liggen en daarna revalideren met een korter been. De rest van zijn leven moest hij met een stok lopen. Zoals mijn moeder altijd verdriet heeft gehad door het verlies van mijn zusjes Anneke en Liesje, heeft mijn vader, zonder dat hij daar ooit over sprak,

verdriet gehad dat hij nooit meer heeft kunnen varen.

Hij was al schipper toen hij 24 jaar was, op één van de grootste schepen die toen op de Rijn voeren. Die “ouwe”, zoals een schipper altijd wordt genoemd, van mij was niet gemakkelijk. Hij was streng maar rechtvaardig en hield er voor mij een akelige strakke discipline op na. Als ik te laat thuis kwam had ik zo een opdonder te pakken, maar dat was redelijk normaal bij het harde leven dat hij achter de rug had. Al met al een man die bij iedereen respect afdwong omdat ze wisten wat ze aan hem hadden. Het woordje NEE gebruikte hij dan ook vaak en hij liet er geen enkele twijfel over bestaan wat hij bedoelde. Hij hield van mijn moeder en van ons, maar kon dit moeilijk tonen. Ik heb nooit zijn liefde gevoeld. Hij speelde nooit met ons maar bouwde wel een pakhuis voor zijn kinderen. Ook heeft hij mij accordeon en mondharmonica leren spelen. Mijn vader was zelf een goed accordeonist. Hij was ook politiek geëngageerd. Als bijvoorbeeld “De toestand in de wereld” op de radio werd gebracht door Mr. G.B.J. Hilterman dan riep hij steevast: “Koppen dicht allemaal”. Ik moest ook luisteren. Mijn vader, geboren in Terneuzen, was een telg van de Hugenoten. Onze naam Claisonne is vervolgens vernederlandst en de familie is blijven hangen in Zeeuws-Vlaanderen.

Dammen deden wij ook vaak, tot het moment dat hij van mij ging verliezen. Ha ha. Het was wel een man van afspraken nakomen, stipt en nauwkeurig en bovenal rechtvaardig. Maar tegen zijn verlies kon hij niet zo goed.

Mijn vader had nog drie broers die allen op de Rijn voeren. Net als de familie van mijn moeder. Neven en nichten van haar voeren later met vakantieboten de Rijn op. 's Winters waren het nog vrachtschepen en in het voorjaar werden ze omgebouwd tot passagiersschepen. Inmiddels is dat bedrijf uitgegroeid tot een grote rederij met veel schepen. Mijn ouders gingen later vaak mee. Vader was altijd in de stuurhut te vinden en stond vaak aan het roer. Daar was hij pas gelukkig, terwijl moeder zich dienstbaar maakte in het kombuis.

Ik herinner mij nog dat ik mijn liefje mee mocht nemen van ome Henk. Hij had een scheepje van een meter of zestig met een motor

van slechts 249 PK. Op naar Rüdeshelm. Niet meer voor te stellen. Thans vaart men niet meer met motoren onder de 2.000 PK en zijn de schepen 100 meter of langer. Zelf heb ik vaak meegevaren met mijn vrienden Roger en Margreet. Zij hebben een z.g. koppelverband van 192 meter lang en een motorvermogen van 3000 PK. Leuk om op de Rijn eens het roer in handen te hebben. Heel wat anders dan met een zeilboot op een hobbelige Noordzee. Mijn betovergrootvader is nog kaperkapitein geweest en ik vrees dat ik mijn liefde voor het water van hem genetisch geërfd heb.

Vaak heeft mijn vader mij later geholpen in mijn bedrijf als ik grote orders moest verwerken. Natuurlijk ook bij de jaarlijks terugkerende kerstpakketten die op een lopende band voor onze klanten moesten worden klaar gemaakt. Met slechts een handjevol mensen. Een betere controleur dan mijn vader kon ik mij nauwelijks voorstellen.

Ondanks alle sores die ik vaak met hen heb gehad, ben ik toch erg dankbaar dat ik deze ouders had.

Ik had grote moeite met mijn afscheidsredes op hun begrafenis. Nu ik dit zit te schrijven heb ik een brok in mijn keel en tranen in mijn ogen, want ik kan maar één ding zeggen: "Ik had fantastische ouders". Mijn vader werd verrast door een hartstilstand en is 74 jaar geworden.

Mijn vader en moeder pasten eigenlijk helemaal niet bij elkaar maar ze bleven samen omdat dat nu eenmaal zo hoorde. Ze kregen vier kinderen maar liepen niet voor hun verantwoordelijkheden weg.

Je hoort mij niet zeggen dat bij elkaar blijven ten koste van alles goed is, maar ik merk toch op dat er tegenwoordig wel heel snel wordt gescheiden en dat de maatschappij vaak opdraait voor de verplichtingen die mensen op zich hebben genomen.

Mijn ouwelui hadden het niet getroffen in hun leven. Mijn twee zusjes zijn beiden overleden, ik was aardig verbrand en van mijn broertje moest ook nog maar worden afgewacht wat hij ervan terecht ging brengen. Later ging ik pas begrijpen dat mijn moeder de dood van mijn twee zusjes nooit heeft kunnen verwerken. Het is het ergste dat een

moeder kan overkomen. Een prettige start was het allerminst, maar nu ik de ervaring, de geestelijke rijpheid en de leeftijd van “Abraham” heb bereikt, kijk ik op die periode, en had die voor geen geld willen missen, met dankbaarheid terug. In die tijd dat “geluk nog heel gewoon was”, wat zo treffend in een serie op de buis werd gebracht door een stelletje pracht Rotterdammers, Gerard Cox en Joke Bruys. In die tijd ben ik opgegroeid. De granieten gootsteentjes, geen geiser, maar warm water halen bij de waterstoker en voor een stuiver tegelijk een gasmunt kopen om mee naar huis te nemen. Om je eenmaal per week in de teil te mogen wassen voor de kolenkachel. Wonen in een driekamerwoning, met nog een familie boven je, onder je en twee opzij: dat was wel een aanslag op je sociaal uithoudingsvermogen. Je had wel het idee dat je niet alleen op de wereld was. Nou ja, een wereld die nog door saamhorigheid te pruimen viel en die nog niet zo verhard was door de grote welvaart van tegenwoordig. Er was weinig geld voor kleren, eten of speelgoed. Je wist niet beter. We speelden slagbal in de straat waar nog geen auto’s reden. We hadden geen telefoon en televisie.

Ik groeide op in de Boudewijnstraat in Rotterdam-Zuid. Deed aan alle sporten die geen geld kostten en leerde van de dingen die op straat gebeurden. Wij haalden streken uit die, wanneer ik ze gezien had bij mijn eigen kinderen, mij een hartstilstand hadden kunnen bezorgen. Wat te denken van om onder een langzaam rijdende goederentrein tussen de wielen door naar de andere kant te komen. Of bij het bananen bietsen bij matrozen op de bananenboot in de Maashaven van het schip te worden gegooid, van wel twintig meter hoog, en dan al zwemmend bij de reeds draaiende schroef vandaan zien te komen.

Ach, in het leven moet je al doende leren, zo wordt gezegd.

Mijn vader wilde mij ‘s zomers van de door mij geliefde straat afhouden en zorgde ervoor dat ik in de vakantieperioden bij een oom (je noemde in die tijd iedereen oom en tante) kon logeren. Dat mocht van ome Willem, omdat ik meewerkte als een grote vent. Een heerlijke tijd. De familie daar op die boerderij in Giessendam had zes dochters en een zoon. Ik hoef je niet uit te leggen, dat mijn hormoontjes voor het eerst zijn uitgetest op de hooizolder. Ik heb daar geleerd van wat

er op een boerderij komt kijken: van veeteelt tot tuinbouw, hooien, zaaien, rooien, planten, sloten, punteren, melken, paardrijden, tractoren, ploegen, slachten en ga zo maar door. Voor een stadsjochie, ik werd in het dorp voor rot-Rotterdamertie uitgescholden, heb ik onvergetelijke en leerzame perioden meegemaakt in al die jaren die ik daar op de boerderij ben geweest. Ik ben er de familie Timmers nog altijd dankbaar voor.

Opeens was ik van de lagere school en moest het zevende leerjaar nog doorlopen om naar de ambachtsschool te gaan. Het was een automatisch gevolg van het milieu waar je uit voort kwam, en de financiën die ermee te maken hadden om verder te studeren. Mijn vader had immers het beste met mij voor. "Je moet horlogemaker worden" was zijn advies. Zelf had hij wegens zijn invaliditeit aangepast werk gehad in een fabriek en daar een ketelpak moeten dragen, dus zijn voorstel om mij een vak te laten leren waarbij ik een stofjas kon dragen als dagelijkse outfit, vond hij al een hele verbetering.

Het enige voordeel van de ambachtsschool was dat ik thuis geen huiswerk hoefde te maken. Ik had gelukkig voldoende intelligentie dat ik dat kon overslaan en zo mijn tijd kon gebruiken voor sporten en werken.

Ik denk zelf dat ik naar onze maatstaven uit goed hout ben gesneden als het gaat om fatsoen, verantwoordelijkheidsgevoel en een gezonde werklust. Een compliment overigens voor mijn ouders die mij deze instellingen bijbrachten.

Bij de opvoeding neem je de gewoonten van je opvoeders over. In het algemeen spreekt het me aan dat iemand het karakter van zijn vader of moeder heeft. Dit is bij mij volkomen onwaar.

Van de gewoonten en denkbeelden van mijn ouders heb ik maar weinig overgenomen en ik voelde dat ik op mijn vijftiende jaar al los was van hun stijl van leven. Dat had ik te danken aan mijn karakter. Een mens heeft de keuze zich te ontwikkelen zoals hij of zij dat zelf goed dunkt. Maar helaas beseffen maar heel weinig mensen dat. De meeste personen laten zich hun hele leven leiden door de gewoontes van anderen. Jammer!

Geld was voor mij, in tegenstelling tot sommige van mijn vriendjes, niet zo belangrijk. Ik had op mijn twaalfde al de grootste krantenwijk van Rotterdam-Zuid en verdiende daarmee, inclusief het ophalen van de abonnementsgelden, wel 8,45 gulden per week. Die guldens gaf ik voor ondersteuning van de levensbehoefte van onze familie dan aan mijn moeder. Maar GELD is natuurlijk belangrijk, want je doet er van alles mee.

De eerste van de tien regels voor succes die ik opgeschreven heb voor mijn kinderen is: “Zorg, dat je altijd over geld beschikt, dat geeft je namelijk een gevoel van onafhankelijkheid en wie geld heeft mag het zeggen.”

In de westerse wereld heb je aanzien als je geld hebt, hoe je eraan komt is meestal niet belangrijk.

In de oosterse wereld heb je aanzien als je wat weet, maar we wonen wel hier, dus trek zelf je conclusie. Dat wil voor mij echter niet zeggen dat alles ten koste moet gaan om wat van dat spul bij elkaar te krijgen. Het valt mij namelijk op dat er, en zeker in de wat eenvoudiger milieus, mensen zijn die vergeten dat er nog andere dingen in het leven belangrijk zijn dan geld verdienen. Zij storten zich ten koste van alles op het fenomeen geld en denken dan dat dit het middel is dat alles goedmaakt en waarmee je gelukkig wordt.

Deze fixatie bevordert criminaliteit. Deze personen begrijpen niet dat het een ziekte is die veel mensen juist ongelukkig kan maken. En een ziekte waar je moeilijk vanaf kunt komen.

Het zal je als lezer absoluut niet zo erg interesseren wat ik verder allemaal heb meegemaakt als aankomend werkdier of sporter, dat boek kunnen wij allemaal schrijven en ik zal hierna stoppen met “die goeie ouwe tijd van voor de watersnood”.

Een belangrijke conclusie heb ik over deze periode kunnen trekken: Met de start van mijn leven vanuit een positie die is gemarkeerd aan de onderkant van het maatschappelijke gebeuren kon ik later toch terug zien op een fantastisch leven, een leven waarvan ik iets heb kunnen maken.

Mijn ouders

Een onverwachte verandering

De tweede grote verandering in mijn leven na mijn brandwonden gebeurde toen ik twaalf jaar oud was. Het werd mij niet eens expliciet door mijn ouders zelf verteld, maar ik hoorde dat wij zouden verhuizen. De klap was hard en niet te verteren. Wat moest ik zonder Willem, mijn buurjongen van boven die ik als mijn grote broer beschouwde, zonder mijn vriendjes Bram en Gerard die onder ons woonden en mijn vriendjes Joop, Leo, Willempie, Bas en Henkie van de judovereniging, waarmee ik altijd op de fiets ging kamperen? Je hele leven stort in elkaar als je hoort dat je gaat emigreren naar de andere kant van Rotterdam.

Ik weet nog goed dat ik op de stoep van onze woning heb zitten huilen als een klein kind omdat ik dacht dat ik naar de andere kant van de wereld verhuisde.

Mijn moeder was sinds haar zestiende jaar, tot het moment dat zij ging trouwen, daar in betrekking geweest. Dat hield in dat je inwonend bij iemand anders de rotzooi mocht opruimen.

De mevrouw, de enige overgeblevene van een zeer rijke familie, had mijn moeder liefde gegeven en beschouwde haar als haar eigen dochter. De dame werd echter steeds meer hulpbehoevend. Om de hulp van mijn moeder permanent te krijgen, in plaats van enkele malen per week, gingen wij verhuizen naar de tweede verdieping van tante To's huis, zo noemden wij die mevrouw.

Tante To

Als we het hebben over tante To, “Juffie” genoemd door mijn moeder, valt het direct op dat je het hier hebt over een sophisticated lady met een aristocratische uitstraling. Zij was een telg van een zogenaamde oud-geld generatie. Het familiekapitaal was destijds vergaard op de

plantages in Zuid Afrika. Haar vader was, eenmaal terug in Nederland, wethouder geworden van de gemeente Rotterdam. Haar broer was antiquair, vandaar waarschijnlijk de vele pronkstukken in de hele inventaris van het huis op de Singel in Rotterdam. Haar moeder was een Bouwmans en haar vader een bekende professor. Kortom, een vooraanstaande familie. Tante To was nooit getrouwd en had derhalve ook geen kinderen. Begrijpelijk dat zij mijn lieve moedertje als haar dochter beschouwde. Tante To vond het maar niets dat zij met mijn vader trouwde. ‘Die vent moet met zijn fikken van je afblijven’ zei zij dan. Soms ging mijn moeder samen met tante To op reis. Van de superzuinige leefstijl van tante was dan niets terug te vinden. Eerste klas treinreizen met de nodige koffers, gecompleteerd met kruiers en romantische rijtuigen, eten in de dinerwagon, dat was, zonder op de kleintjes te letten, de normaalste zaak van de wereld. Om Baden Baden in Duitsland te bezoeken of het Oostenrijkse Bad Reichenhal te bekijken. Later begreep ik pas dat de relatie tante To en mijn moeder groter was dan alleen maar het meisje dat ooit in betrekking was gekomen bij “tante”. Was tante To een pot? Zij heeft dat in ieder geval nooit geweten. Het is bijna niet te bevatten, maar mijn moeder moet voor vele mensen wel een bijzonder mens zijn geweest. Zo ook voor het nichtje van tante To, Zus Bouwmans uit Utrecht. Ik bracht mijn moeder eenmaal per maand naar tante Zus, zoals zij werd genoemd. Waarschijnlijk heeft onze tante To aan tante Zus ooit verteld wat zij mijn moeder na zou laten, want dat herhaalde zich nogmaals bij tante Zus. Ik was er getuige van dat Zus Bouwmans, de nicht van Tante To mijn moeder een brief toonde dat mijn moeder van haar zou erven: het betrof alles wat zij bezat, inclusief het huis en de totale inboedel. Waarschijnlijk uit zuinigheid, want dat zat in haar familie, was dit geregeld buiten de notaris om. Mijn moeder wist niet waar ze moest kijken en hoe te reageren. Dit kon toch niet waar zijn? Zus Bouwmans deed de brief in de lade van haar mooie dressoir.

In 1959 overleed tante To. Na de dood van tante To, van Juffie dus, veranderde ons leven aanzienlijk. Van de één op de andere dag waren mijn ouders vermogend. Mijn moeder erfde praktisch alles van tante

To, die het liefste alles alleen aan mijn moeder had nagelaten. Maar mijn ouders waren nou eenmaal, zoals toen gebruikelijk was, in gemeenschap van goederen getrouwd. Het vermogen werd dus familiekapitaal.

Kort daarop stierf Zus Bouwmans. Zus Bouwmans' broer, "Meneer" Jan die eerder uit de boedel van tante To de mooie staande klok van mijn moeder had gekregen, was al in het huis van zijn zus geweest en had de brief van Zus Bouwmans die bedoeld was voor mijn moeder uit het dressoir ontvreemd. Weg brief, weg erfenis.

Moeders' reactie hierop was bijna onbegrijpelijk. Ze zei: 'Ach, Meneer Jan was altijd al hebzuchtig. Die mensen zijn zo rijk, maar hebben nooit genoeg.' Het typeerde mijn moeder.

De erfenis van Tante To betrof onder andere het huis met 18 vertrekken op de Schiedamse Singel, waar wij reeds woonden. En een even groot huis op de Eendrachtsweg met een waarde waar je een hele straat in Rotterdam voor kon kopen. Al het antieke meubilair, plus een grote som geld en nog ruim honderdduizend gulden aan aandelen.

Nou moet je je voorstellen dat dit plaatsvond in 1960. Dat wil dus zeggen in vergelijking met nu, met de gulden die toen het achtvoudige waard was, dat het een godsvermogen was.

Mijn ouders, gouwe ouwetjes, bleven "gewoon", zoals dat heette. Zij voelden zich op het niveau van op stand wonen en zich te gedragen als mensen met geld, niet erg op hun gemak. Mijn vader bleef gewoon werken en ik volgde zijn voorbeeld met een inkomen van wel vijftien gulden en vijfendertig cent per week.

Mijn vader besloot wel, heel verstandig, gebruikmakend van de nieuwe mogelijkheden, de levensstijl van ons gezin aan te passen. Maar wel tot aan het niveau waarin hij zich lekker voelde.

Wel hebben wij nog vier jaar op de Schiedamse Singel gewoond. Zo een omvangrijke operatie om alles te veranderen was in korte tijd niet realiseerbaar. Achteraf kwam ik erachter dat op de weg die mijn ouders insloegen om ons leven op een voor hun acceptabel niveau te brengen, zij daarbij belazerd werden door iedereen die ons zogenaamd wilde helpen bij die ingrijpende veranderingen.

Tante To

Mijn moeder vertrouwde iedereen. Haar mooiste stunt was wel om de aandelen en spaarbewijzen aan toonder die in schoenendozen onder het bed van tante To lagen en een waarde vertegenwoordigden van vele tonnen, aan notaris Van Lemminkhoven te geven omdat deze volgens haar niet in het legaat vermeld stonden. De man nam ze in dank aan. Zonder ontvangstbewijs. Zou die notaris dat geld aan Meneer Jan of aan het Rode Kruis hebben gegeven?

Een grote klok met van die beelden erop en maanstanden, een zogenaamd “staand horloge”, gaf mijn moeder aan een verre neef van tante, want dat had Tante To eens beloofd, zo beweerde zij.

De salon

Mijn vader deed op zijn manier ook aan kapitaalvernietiging want die liet antieke stoelen die toch maar op zolder stonden als kachelhout kapot zagen. Totdat de mijnheer van het Venduhuis hem erop attent maakte dat het via verkoop een betere opbrengst zou geven.

Voor de logica die mijn vader erop na hield was wel wat te zeggen zoals, “laten wij de wijnen uit de wijnkelder maar gaan opdrinken, want dan hoeven wij ze niet mee te verhuizen.” Het werd over het hoofd gezien dat veel van die mooie wijnen de respectabele leeftijd hadden bereikt van veertig tot wel zeventig jaar en met een beetje kennis van zaken hadden die wijnen beter verkocht kunnen worden. En voor die verkoopwaarde hadden we bij Gall & Gall de rest van ons leven wijn kunnen kopen. Wisten wij veel.

Voordat het Venduhuis een catalogus opstelde die geheel gewijd was aan de nalatenschap van onze tante To, waren er natuurlijk al een

aantal bijdehandjes geweest die rechtstreeks met mijn ouders “zaken” hadden gedaan. Ik denk hierbij in het bijzonder aan onze huisarts die alle pendules kocht. Of onze bankier die zich ontfermde over de zeer omvangrijke postzegelverzameling die waarschijnlijk een vermogen waard was. En niet te vergeten een aantal specialisten op het gebied van schilderijen die met de Jongkinds en Mesdags de deur uitliepen alsof het broodjes van de bakker waren. Knap dat er toch mensen bestaan die eerlijk geld ruiken! Eigenlijk is de afwikkeling van deze situatie een triest, maar voor velen ook een vermakelijk verhaal.

Later heb ik hierover maar één conclusie kunnen trekken: vertrouw nooit iemand en zeker niet in zaken. Misschien is dit wel een beetje gegeneraliseerd, maar meestal is het toch zo dat wanneer er geld in het geding is, het vertrouwen ver te zoeken blijkt. Diegenen die in het leven nog het meest te vertrouwen zijn, zijn de mensen die geen succes hebben geboekt en klein zijn gebleven.

Ik schat dat mijn ouders door hun goedgelovigheid tonnen zijn verloren; maar ja het leven gaat door.

Op de fabriek waar ik werkte als leerling instrumentmaker, liep het voor mij niet vlotjes. Op een dag riep de voorman mij en zei: “Wimpie, ik denk dat je maar een ander vak moet gaan zoeken, want je doet het niet goed en je zult het ook nooit leren”.

‘Dat heb je er nou van’ dacht ik, ‘als je in een richting wordt gemanipuleerd, hoe goed ook bedoeld, om iets te moeten leren waar je helemaal geen zin in hebt’.

Die avond zei ik tegen mijn vader: “Pa, ik ga naar een kantoor om te werken, mijn baas zegt dat ik het nooit zal leren.”

Ik vergeet nooit de woorden van mijn vader: “Maar zoon, je hebt toch niet voor klerk gestudeerd?”

“Dat weet ik pa” zei ik, “maar ik ga naar de avondschool en dan moet dat gewoon lukken”.

Ik begon met de vijf jaar durende Handelsavondschool Mercurius en zou dat later nog uitbreiden met ontelbare cursussen in bedrijfseconomie, marketingmanager en weet ik veel welke andere shit.